

PAPER DETAILS

TITLE: ÜNİVERSİTELER VE MÜZELER: İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ MÜZELERİ

AUTHORS: Yüksel GÖGEBAKAN

PAGES: 470-489

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/263838>

ÜNİVERSİTELER VE MÜZELER: İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ MÜZELERİ

UNIVERSITIES AND MUSEUMS: İNÖNÜ UNIVERSITY MUSEUMS

Yüksel Gögebakan¹

ÖZ

Üniversiteler, bir eğitim öğretim kurumu olarak öğrencilerin bilgi donanımlarının yanında, onların, sosyal ve kültürel anlamda da belli birikime sahip, aydın bireyler olarak yetişmeleri için çaba harcamaktadırlar. Bu kapsamda öğrencilerin tarihsel birikime sahip, geçmişin yaşanmışlıklarından yola çıkarak günü ve geleceği yorumlama niteliği kazanmış bireyler olarak yetişmeleri de amaçlanmaktadır. Bu amaca ulaşmak için üniversitelerin çağın getirmiş olduğu yeni eğitim öğretim yöntemleri ve mekanlarını kullanma gerekliliği bir zorunluluk olarak ortaya çıkmış ve bunun neticesi olarak da bazı gelişmeler yaşanmıştır. Özellikle 19. yüzyıldan sonra müzeler, çağdaş eğitimin önemli mekanları olarak üniversitelerin yararlandığı kurumlar haline gelmiş ve bunun da ötesine gidilerek üniversiteler bünyesinde müzeler kurulmaya başlamıştır. İşte İnönü Üniversitesi de bünyesinde barındırmış olduğu 2'si Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan tescilli 3 adet özel müze ile iyi bir örnek niteliği taşımaktadır. Yapılan bu çalışmada İnönü Üniversite merkez kampüs alanı içerisinde yer alan İsmet İNÖNÜ Müzesi, Turgut ÖZAL Müzesi ve İnönü Üniversitesi Müzesi hakkında bilgi verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müze, Üniversite, İsmet İnönü Müzesi, Turgut Özal Müzesi, İnönü Üniversitesi Müzesi.

ABSTRACT

Universities make an effort for raising intellectual individuals with social and cultural background besides minding students' educational needs as educational institutions. In that respect, our main aim is to raise individuals who have ability to interpret the present and the future by deducing from the past with their historical background. To achieve this goal, it is inevitable for universities to use new educational places and methods which are required to use in modern time. As a consequence, new progress has been achieved; especially after 19th century, museums have become an institution from which universities as modern educational places benefit, and beyond that, universities have started to establish museums in their body. So, İnönü University is one of the best examples with its three private museums, two of which are officially registered by The Ministry of Culture and Tourism. In this study, I will give information about İsmet İNÖNÜ Museum, Turgut ÖZAL Museum and İnönü University Museum, all of which are located in central campus.

Keyword: Museum, University, İsmet İnönü Museum, Turgut Özal Museum, İnönü University Museum.

¹ Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, GSTF, Resim Bölümü,
yuksel.gogebakan@inonu.edu.tr

1. GİRİŞ

Tarihsel geçmiş hakkında aydınlatıcı bilgiler veren müzelerin farklı dönemlerde öncelik sırası değişen, toplama, koruma, sergileme, araştırma ve eğitim gibi beş sorumluluk alanı vardır. Bu alanlar içerisinde hangisinin daha önemli olduğu ya da hangisine daha fazla öncelik verilmesi gerektiği dönemlere göre farklılık göstermekte bu durum da bu kurumlara yüklenen misyonun çeşitliliğine neden olmaktadır. Zaten müze olgusunun ortaya çıkma nedeni toplama amacına dayanmakta olup, daha sonraki yaşanan gelişmeler ve duyulan ihtiyaçlar neticesinde, bu kurumlar, yeni yeni misyonlar üstlenmeye başlanmıştır. Müzelerin bu beş sorumluluk alanının dikkate alındığı ve aynı zamanda en iyi ifade edildiği değerlendirme Dünya Müzecilik Konseyi'nin (ICOM) 1995 yılında yapmış olduğu toplantısında ifade edilmiştir. Nitekim ICOM'a göre müze “toplumun ve gelişimin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevreye dair tanıklık eden malzemelerin üzerinde araştırma yapan, toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan, ve sonunda inceleyen, eğitim, zevk alma doğrultusunda sergileyen, kar düşüncesinden bağımsız, sürekliliği olan kuruluş” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlamanın ortaya koymuş olduğu beş sorumluluk alanı son dönemlerde yaşanan gelişmeler ve değişimler neticesinde biraz daha değişime uğramış, bu alanlara yüklenen anlamlarda değişkenlikler görülmüştür. Toplama anlayışının merkezde olduğu nesne odaklı yaklaşımlar belgeleme, kataloglama ve koruma ile sürmüş, araştırma kadar, ekonomik, politik, eğitsel, kültürel ve toplumsal değişimler müzeleri insan merkezli bir konuma getirmiştir (Atagök, 2003:25). Yaşanan değişimler neticesinde müzelerin de bir geçiş yaşadığı ve modern müzeden post-modern müzeye doğru bir dönüş olduğu görülmektedir. İşte bu geçişin bir neticesi olarak da müzeler ve ziyaretçileri arasındaki ilişkinin, çağın getirmiş olduğu yaklaşımların bir sonucu ve biraz da zorunlu bir şekilde, değiştiği görülmüştür. Ziyaretçilerin birey olarak gelişim özellikleri ve bunun yanında öğrenme kapasiteleri de üzerinde düşünülmesi gereken bir durum haline gelmiştir

(Onur, 2005:7). Bilişim alanında yaşanan gelişmelerle birlikte müzelerin sosyal ve eğitimsel işlevleri diğer sorumluluk alanlarının önüne geçmiştir. Toplamların yaşamış oldukları değişimlerle birlikte müzeler, yeni bilginin ve ortaya konulan birikimlerin inşacısı durumuna gelmiştir. Birçok müze, koleksiyon biçimlerinde, uygulamış oldukları yöntemlerde, izleyici kitlesinin özelliklerinde ve yönetim ile organizasyon boyutunda eğitimi öncelikli hale getirecek yapılanmalara gitmiştir. Bilgi çağına geçerken müzelerin eğitimsel yapılanmaları, bir taraftan izleyicilerdeki niceliksel durumu diğer taraftan da izleyici çeşitliliğini artırmış ve birçok yeniliğe de kapı aralamıştır. İşte müzelerin eğitimsel bir disipline dahil edilmesi, son dönem bu kurumlara yüklenen en önemli misyon haline gelmiştir. Okulöncesi ve ilköğretimden lisansüstü düzeye kadar eğitimin her kademesinde müzelerden yararlanılması gerekliliği önemsenmiş ve adeta bu kurumların bir eğitim öğretim laboratuvarı haline dönüştürülmesi gibi bir durum ortaya çıkmıştır. Eğitim öğretim sistemi içerisinde müzelerin kullanılması, çocuk müzelerinin oluşturulması ve daha öncesinde de eğitim öğretimin müzelerle ilişkilendirilmesiyle birlikte başlamıştır. Nitekim 19. yüzyıl Kuzey Avrupa ülkelerinde eğitim öğretim içerisinde müzelerin yoğun bir şekilde kullanıldığı bir dönem olmuştur. Aynı yüzyılın ilk yıllarında bu kurumların kuruluş amaçlarının başında eğitmek ve bilgilendirmek gelmekte idi. Dolayısıyla müzelerin bu fonksiyonelliği eğitim ve öğretim kurumlarıyla yakınlaşmayı zorunlu hale getirmiştir. “19. yüzyılın başında İngiltere’de müze sayısı azdı; ama 1845 tarihli müzeler yasasından önce 40 müze vardı. Bunlar arasında özellikle eğitim amacıyla kurulmuş olanlar vardı” (Hooper-Greenhill, 1999:30). Öyle ki 19. yüzyıl boyunca İngiltere’de müzenin başlıca görevi eğitim oldu. İdeal müze, “ileri düzeyde kendi kendini eğitme okulu” ve öğretmenlerin yardım etmek için doğal olarak gidecekleri bir yer olarak görülüyordu (Hooper-Greenhill, 1999: 30). Özellikle Dewey ve Montessori’nin eğitim kuramları, eğitim öğretim içerisinde müzelerin değerlendirilmesine katkı sağlamıştır. Çocukların kendi başlarına düşünebilmeleri ve nesnelere

dokunarak öğrenmeye çalışmaları geleneksel eğitim anlayışının dışında bir yaklaşım olarak değerlendirildi. Bu durum dünyanın ilk çocuk müzeleri olan Brooklyn Çocuk Müzesi ve sonra da Boston Çocuk Müzesi'nin kuruluşuyla başladı. I. Dünya Savaşı'ndan sonra dünyadaki farklı kültürlerin nesnelerini ve eserlerini çocuklara sergilemenin, onlarda, hoşgörü, saygı ve barış duygusu yaratacağına inanılıyordu. 60'lı yıllardan sonra bugünkü anlamda çocuk müzeleri kurulmaya başlandı (Onur, 2012:351).

Kuşkusuz müzeler sahip olduğu her ürünü sergilemek ya da herhangi bir nesne ayırımına gitmeden tüm eserleri toplama zorunluluğu yoktur. Her müzenin kendine göre bir eser toplama ve sunma biçimi vardır. İşte bu durum müzelerin kendi içerisinde sınıflandırılmalarını zorunlu hale getirmekte ve bunun neticesi olarak da her müze kendini belli bir sınıfa dahil etme zorunluluğu taşımaktadır. Zaten bir müzenin birçok farklı disipline ait eseri toplaması ve sergilemesi de söz konusu olamaz. Bundan dolayı müzelerin sınıflandırılması zorunluluk taşımaktadır. Müzelerle ilgili olarak yapılan sınıflandırmaların içerisinde yer alan müze türlerinden birisi de Üniversite Müzeleri'dir. UNESCO'nun müzelerle ilgili yapmış olduğu sınıflandırmaya göre müzeler 9 sınıfa ayrılır. Bunlar: Sanat Müzeleri, Modern Sanat Müzeleri, Arkeoloji ve Tarih Müzeleri, Etnoğrafya ve Folklor Müzeleri, Tabii İlim Müzeleri, İlim ve Fen Müzeleri, Bölge Müzeleri, İhtisas Müzeleri ve Üniversite Müzeleri'dir (Gerçek,1999:193; Şapolyo, 1936:45). Üniversite müzeleri, eğitim, araştırma ve halk hizmetleri aracılığıyla milyonlarca insanın yaşamını etkilemiş ve zenginleştirmiştir. Bu müzeler, bilim adamlarının bilgilerine ve becerilerine kolayca ulaşmayı sağlarken, diğer müzelerde böyle güçlü bir bilim, araştırma ve yayın geleneğinin olmadığı da görülmektedir. Bu yönüyle ayrıcalıklı bir yere sahip olan Üniversite Müzeleri, çok değişik topluluklara hizmet vermekte, öğrencilerin bilgi düzeylerinin haricinde sosyal ve kültürel yönlerinin de gelişmesine katkı sağlamakta ve etkili tartışma yaratan fikirler üretilmesine imkan hazırlamaktadır. Bunu yaparken de öğrenci ve akademisyenlerin bilimsel

alanlarının da gelişmesine imkan vermekte ve onların kültür mirasının korunmasına yönelik yaklaşımlarını olumlu yönde etkilemektedir/ değiştirmektedir (Onur, 2012:403). Bu müzeler öğrenciler ve akademisyenler kadar genel halk kitlesi için de bilgilendirme bağlamında ciddi öneme sahip olup, bilgili yurttaş yetiştirme temel amacını taşımaktadır. Bir üniversite müzesi bilgiyi yaymak, anlayışı uyarmak, mirası korumak, yükseköğretimi desteklemek ve topluluk yaşamını geliştirmek için kullanılabilir bir durum arz etmektedir (Onur, 2012:408).

Üniversite müzelerinin oluşturulması ve içeriklerinin şekillendirilmesi birçok farklı unsura bağlı olmakta ve bu farklılık değişik örneklerin görülmesine imkan vermektedir. Üniversitelerin oluşturmuş olduğu müzelerde genellikle, kendi tarihleri boyunca çeşitli kaynaklardan derlenen hatıra eşyalarının, tören nesnelerinin, dekoratif ve öğretime ilişkin nesnelerin koleksiyonlarından oluşan (Onur, 2012:407) örnekler görülebildiği gibi antropolojik, jeolojik, biyolojik el ürünleri ve numuneler; fosiller, tüyler, deniz kabukları, böcekler ve anı niteliği taşıyacak materyaller de görülebilmektedir. Bu gereçlerin çoğu üniversite dışı kaynaklardan elde edilmektedir. Bünyelerinde barındırdıkları ve çeşitlilik arz eden disiplinlere ait yapılanmalar da, özellikle farklılık bağlamında, üniversite müzelerinin çok fazla bir derinliğe sahip olduklarını gösterme bakımından önem taşımaktadır. Üniversite müzelerindeki koleksiyon türlerini Kültürel Tarih ve Sanat, Etnoloji ve Antropoloji, Genel, Tarih ve Arkeoloji, Tıp, Doğa Tarihi ve Doğa Bilimleri olarak genel başlıklar halinde gruplandırmak mümkün olsa da bazen farklı niteliğe sahip örnekleri görmek de mümkündür. Bu gruplandırmalar neticesinde Üniversite Müzeleri, Anatomi, Antropoloji, Arkeoloji, Astronomi, Bilim Tarihi, Biyoloji, Botanik, Coğrafya, Dekoratif Sanatlar, Dermatoloji, Dişçilik, Doğa Bilimleri, Doğa Tarihi, Eczacılık, Eczacılık Tarihi, Eğitim Tarihi, Ejiptoloji, Ekoloji, Entomoloji (böcekbilim), Etnografya, Etnoloji, Fizik, Fotoğrafçılık, Grafik Sanatlar, Güzel Sanatlar, Halk Bilim, Herpetoloji (sürüngenbilim), Jeoloji, kartografi, Kimya, Klasik Araştırmalar,

Klasik Arkeoloji, Kültür Tarihi, Matematik, Mikrobiyoloji, Mimari, Mineraloji, Mühendislik, Müzikoloji, Nümizmatik, Osteoloji (kemikbilimi), Paleontoloji, Patoloji, Petroloji (taşbilimi), Prehistorya, Prehistorya Arkeolojisi, Sanat, Sanat Tarihi, Tarih, Tasarım, Teknoloji, Teknoloji Tarihi, Teknoloji Tarihi, Tıp, Tıp Tarihi, Topografya, Üniversite Tarihi, Veteriner Tıp, Yer Bilimleri, Yerel Sanat, Ziraat ve Zooloji gibi bilim dallarına göre bir dağılıma sahiptir (Çolak, 2008:144-145).

Ülkemizde üniversitelerin kendi pozisyonlarına göre oluşturdukları farklılık arz eden müze örneklerini görmek mümkündür. Bu örneklerde de oluşturan müzelerde üniversitenin mevcut imkanı, eser çeşitliliği, onu ayrıcalıklı kılan yönü vb. diğer unsurların dikkate alındığı görülmektedir. Yeditepe Üniversitesi Eczacılık Müzesi, ODTÜ Bilim ve Teknoloji ile Tabiat Tarihi Müzesi, Marmara Üniversitesi Cumhuriyet Müzesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi, Adnan Menderes Üniversitesi Çine Arıcılık Müzesi ve Ziraat Fakültesi Tarım Müzesi, Anadolu Üniversitesi Cumhuriyet Tarihi, Zooloji Müzesi ve Herbaryum, Eğitim Karikatürleri ve Çağdaş Sanatlar Müzesi, Gaziantep Üniversitesi Kültür Tarihi Müzesi, Erciyes Üniversitesi Gevher Nesibe Tıp Tarihi Müzesi, Ege Üniversitesi Tabiat Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi ve Tabiat Tarihi Müzesi, Botanik Bahçesi & Herbaryum Araştırma ve Uygulama Merkezi ile Prof. Dr. Niyazi Lodos Böcek Entomoloji Müzesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, Hacettepe Üniversitesi Sanat Müzesi, Anadolu Üniversitesi Çağdaş Sanatlar Müzesi, Trakya Üniversitesi Sultan II. Bayezid Külliyesi Çağdaş Resim ve Heykel Müzesi, Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi ülkemiz üniversitelerine ait önemli örnekler olarak gösterilebilir. İstanbul Üniversitesi, içerisinde barındırmış olduğu 21 müze ile ülkemizde üniversite müzeciliği bağlamında önemli bir konuma sahiptir. Üniversitenin sahip olduğu bu müzeler: Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesi, Jeoloji Müzesi, Hidrobiyoloji Müzesi, Zooloji Müzesi, Seyfettin Kuter Radyoloji Teknoloji

Müzesi, İletişim Müzesi, Feyhaman Duran Kültür ve Sanat Evi, Arkeoloji ve Kültür Tarihi/Prehistorya Müzesi, Nadir Eserler Arşiv Müzesi, Eczacılık Müzesi, Gözlemevi ve Astronomi Müzesi, İstanbul Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Müzesi, Osteoarkeoloji Müzesi, Doğa Bilimleri Müzesi/Botanik Bahçesi, Herbaryum/Kurutulmuş Bitki Müzesi, Deniz Ürünleri Müzesi, Beyazıt Kulesi Anıt Müzesi, Salis Medresesi Uygulama Müzesi, II. Beyazıt Hamamı Kültür Mirası Müzesi, Bilezikçi Çiftliği Açık Hava Müzesi ve Beyazıt Kulesi Anıt Müzesi'dir. Ülkemiz üniversite müzeciliği bağlamında önemli çalışmalar yapan üniversitelerden birisi de Malatya İnönü Üniversitesi'dir². İnönü Üniversitesi, 2 tanesi Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Özel Müze statüsü ile resmiyet kazandırılmış/tescillenmiş 1 tanesi için ise çalışmaların devam ettiği 3 müzeye sahiptir.

Bugüne kadar yaklaşık olarak 70 000'in üzerinde mezun veren üniversite, bilim, sanat, ekonomi, düşünce vb. birçok alanda nitelikli bireyler yetiştirmiş ve yetiştirmeye de devam etmektedir. Kampüs alanı içerisinde eğitim öğretim amaçlı kullanılan mekanların yanında kültür salonları, sosyal ve sportif tesisler de öğrencilerin bilgi ile birlikte duygusal ve psiko-motor yönlerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Üniversiteyi ayrıcalıklı kılan değerlerden birisi de bünyesinde 3 adet müzeyi barındırıyor olmasıdır. Nitekim üniversite merkez kampüs alanı içerisinde yer alan 2 müze, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından tescillendirilmiş ve özel müze statüsü kazanmıştır. Diğer için ise özel müze

² İnönü Üniversitesi, 28 Ocak 1975 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, 25 Mart 1975 tarihinde ise Cumhuriyet Senatosu'nda kabul edilen ve 03 Nisan 1975 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 1872 sayılı "İnönü Üniversitesi Kanunu" ile kurulmuş olup, 1976-1977 eğitim-öğretim yılından itibaren eğitim hizmeti vermeye başlamıştır. 1984 yılına kadar şimdiki Malatya Fen Lisesi binasında faaliyetlerini sürdüren Üniversite, 1984-1985 Akademik Yılında, şu anki kampüs alanına geçmiş ve hızla gelişmeye başlamıştır. İnönü Üniversitesi, 14 fakülte, 5 enstitü, 4 yüksekokul, 11 meslek yüksekokulu, 19 araştırma ve uygulama merkeziyle yaklaşık 30000 öğrenci ve 4000 bin civarında akademik ve idari personele sahip, ülkemizin saygın üniversitelerinden birisidir. Malatya şehrinin doğu tarafında ve şehir merkezine 10 kilometre uzaklıkta bulunan üniversite, 7000 dekarlık merkez kampüsünün yanında, 620 dönümlük Battalgazi Kampüsünde ve 2'si şehir merkezinde 4'ü ilçelerde olmak üzere toplam 6 yerleşkesinde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama faaliyetlerini sürdürmektedir (<https://www.inonu.edu.tr/tr/icerik/9>).

statüsü kazandırılması amacıyla çalışmalar devam etmektedir. Üniversite bünyesinde Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından olur verilerek resmiyet kazandırılmış olan müzeler, ülkemizin iki ayrı cumhurbaşkanına ait malzemeleri içerisinde barındırmakta olup, kendi adların taşımaktadır. Bunlardan birincisi Üniversitenin de adını aldığı şahıs olan ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 2. Cumhurbaşkanı İsmet İNÖNÜ için onun adına açılan, diğeri ise Malatya'nın yakın zamanlarda yetiştirmiş olduğu bir değer olan 8. Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL adına ve ona ait malzemelerin sergilendiği müzedir. Her 2 müze de, merkez kampüs alanı içerisinde sadece İnönü Üniversitesi öğrencileri ve personeline değil, tüm vatandaşlara açık, herkesin yararlanmasına imkan veren bir anlayışla sergileme yapmaktadır. Turgut ÖZAL Tıp Merkezi servisler girişi içerisinde yer alan Turgut ÖZAL Müzesi, her yıl yaklaşık olarak çekmiş olduğu 60.000 ziyaretçisi ile ülkemizde en çok ziyaretçi çeken özel müzeler arasında yer almaktadır. Ziyaretçi sayısının fazlalığında müzenin bulunduğu konumun önem taşıdığı görülmektedir. Müze, bulunduğu pozisyon itibarıyla üniversite öğrencilerinden daha çok hastaneye gelen vatandaşlar tarafından ziyaret edilmektedir.

2. İsmet İNÖNÜ Müzesi

İnönü Üniversitesi yerleşkesi Rektörlük binası girişinde, üniversiteye adı verilmiş olan, Büyük Atatürk'ün en yakın silah arkadaşı ve büyük devlet adamı İsmet İnönü³ anısına Kültür ve Turizm Bakanlığı ve İnönü Vakfı'nın katkıları ile

³ Türk askeri, devlet adamı ve aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci Cumhurbaşkanı olan Mustafa İsmet İNÖNÜ, 1884 yılında İzmir'de doğmuş ve 1973 yılında Ankara'da vefat etmiştir. Babası Kürümoğulları'ndan Reşit Bey (babası Abdülfettah Efendi Malatya'ya yerleşmiştir) Bitlisli olup, annesi Cevriye Hanım Bulgaristan'ın Deliorman'ındandır (Razgırad). Babası Muhakeme Dairesi Mümeyyizliği görevinde bulunan Reşit Bey'in görevinden dolayı bulunduğu Sivas'ta 1885 tarihinde Askeri Rüştîye'yi bitirdikten sonra bir yıl Sivas Mülkiye İdadisi'nde okudu. Babasının tayininin İstanbul'a çıkmasından sonra 1897'de İstanbul'da Mühendishane İdadisi'ne, 1900'de Topçu Harbiyesi'ne girdi. 1903 yılında Harbiye'yi ve 1906'de ise Harp Akademisi'ni birincilikle bitirdi, Kurmay Yüzbaşı olarak Edirne'deki II. Ordu'ya atandı ve Cevat Paşa'nın karargahında görevlendirildi. 1907 yılında Fethi Bey'in (Orbay) önerileriyle İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne girdi. Kasım 1908'de Edirne'deki 2. Süvari Tümeni kurmay heyetinde görev aldı. 31 ayaklanmasını bastırmak için toplanan Hareket Ordusu'na Yeşilköy'de katıldı. 1909'da toplanan İttihat ve Terakki Kongresi'nde II. Ordu

Özel İsmet İNÖNÜ Müzesi kurulmuştur. Kurulan müzeye İnönü Vakfınca gönderilen hatıra eşya ve malzemelerin devri, korunması ve güvenliği konusunda, Vakıf ve İnönü Üniversitesi rektörlüğü arasında bir protokol yapılmıştır. Yapılan bu protokolda iki taraf olup, bir tarafta Şehit Ersan Caddesi 14.Pembe Köşk Konut Sitesi Bl. Dai.5 Çankaya/ANKARA adresinde mukim "İnönü Vakfı", diğer tarafta ise Elazığ Yolu üzeri 11.Km./MALATYA adresinde mukim "İnönü Üniversitesi Rektörlüğü bulunmaktadır. Tarafların ortak katkıları ile kurulan "Cumhuriyet İnönü Müzesi", anılan adreste Üniversitenin Rektörlük binası içerisinde kurulmuş bulunmaktadır. İsmet İnönü'ye

delegesiydi. Ertesi yıl İzzet Paşa komutasında Yemen'e gönderilen IV. Kolordu kurmay heyetinde yer aldı. 1912'de binbaşılığa yükseldi ve Yemen kuvvetleri komutanlığı kurmay başkanı oldu. İlk diplomatik görevinde Yemen'de İmam Yahya ile görüşerek barış sağladı. 1913'de İstanbul'a döndü ve Balkan Savaşı'nda Çatalca'daki başkomutanlık karargahında Ahmet İzzet Paşa emrinde 1. Şubede görev aldı. Savaşın sona bulmasıyla Bulgarlarla imzalanan İstanbul Antlaşması (Eylül 1913) görüşmelerine danışman olarak katıldı. Kasım 1914'te Yarbay oldu. I. Dünya Savaşı'nda cephelerde görev almak istedi ve Aralık 1915 ve Ocak 1917 tarihleri arasında II. Ordu kurmay başkanlığına atandı. Orada II. Ordu komutan vekilliğine atanan Mustafa Kemal Paşa ile çalışma olanağı buldu ve O'nun önerisiyle Ocak-Mayıs 1917 tarihlerinde IV. Kolordu Komutanlığı'na getirildi. Daha sonra Suriye cephesinde XX. Kolordu'nun bir buçuk ay süreyle komutanlığını yaptı ve Haziran 1917- Ekim 1918 tarihleri arasında III. Kolordu Komutanlığı'na atandı. 13 Ekim 1918'de İttihat ve Terakki hükümeti istifa edip 14 Ekimde Ahmet İzzet Paşa yeni hükümeti kurup Harbiye nazırlığını üstlenince Albay İsmet Bey'i Harbiye Nazırı Müsteşarlığı'na atadı. 30 Ekimde Mondros silah bırakması imzalanıp ve hükümet düşünce İsmet Bey müsteşarlıktan ayrıldı. 1918-1920 arasında Harbiye Nezareti'nde çeşitli komisyonlarda görev aldı. 1919'da Mevhibe Hanım'la evlendi. 23 Nisan 1920'de TBMM açılınca Edirne milletvekili olarak toplantıya katıldı ve Erkanharbiye Umumiye (Genelkurmay Bakanı) oldu. Batı cephesi komutanlığına atandıktan sonra 11 Ocak 1921'de İnönü Savaşlarında düşman birliklerini durdurdu ve Mirlivalığa (Tuğgenarel) yükseldi. Savaşın sona 3 Ekim 1920 tarihindeki Mudanya görüşmelerinde TBMM heyetini temsil etti. 26 Ekimde Dışişleri Bakanlığına seçildi ve 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Barış Antlaşması'nı imzaladı. Cumhuriyetin ilanıyla Mustafa Kemal Cumhurbaşkanı olunca İsmet Bey de Başbakan oldu. 1926'da Ferikliğe (Orgenarel) yükseldi ve Haziran 1927'de askerlikten emekli oldu, 1934'te ise İnönü soyadını aldı. Atatürk'ün ölümünün ardından Cumhurbaşkanlığına seçildi ve Başbakanlığa Celal Bayar'ı getirdi. Türkiye'yi II. Dünya Savaşı'nın dışında tuttu ve bu süreçte İngiltere Başbakanı Winston Churchill ile Adana'da görüştü. (30 Ocak- 1 Şubat 1943) Kahire'de Churchill ve ABD Başkanı Roosevelt ile buluştu (4-6 Aralık 1943) 14 Mart 1950 seçimlerini DP (Demokrat Parti) kazanıp CHP kaybedince İnönü Cumhurbaşkanlığı görevinden ayrıldı. 1954 ve 1957 seçimlerinde Malatya milletvekili oldu; ancak kendi milletvekili olmasına rağmen partisi seçimi kaybetti. 27 Mayıs 1960'da DP iktidarı yıkılınca kurulan Milli Birlik Komitesi iktidarını destekledi. Süren siyasi mücadelelerin sonunda 25 Aralık 1973'te vefat etti ve Bakanlar Kurulu kararıyla Anıtkabir'e defnedildi (Büyük Larousse-11, 1986: 5709-5710).

Görsel 1. İsmet İNÖNÜ Müzesi (Genel Görünüm-1), İnönü Üniversitesi Rektörlük Girişi/Malatya

Görsel 2. İsmet İNÖNÜ Müzesi (Genel Görünüm-2), İnönü Üniversitesi Rektörlük Girişi/Malatya

ait hatıra eşya ve malzemeler, İnönü Vakfı tarafından, 30.01.2002 tarihinde İnönü Vakfı adına Başkan Özden TOKER ile İnönü Üniversitesi Rektörlüğü adına Rektör Prof. Dr. Fatih HİLMİOĞLU arasında imzalanan protokolle İnönü Üniversitesi'ne verilmiştir. Protokole göre kurulan müzede sergilenmek üzere üniversiteye teslim edilen ismet Paşa'ya ait hatıra eşya ve malzemelerin 38 (otuz sekiz) kalem olduğu, hatıra eşyaların güvenliği ve yıpranmadan korunmasının üniversite tarafından sağlanacağı, hatıra eşyaların manevi değerlerine ve fiziki gereklerine uygun ortamın üniversitece oluşturulacağı, vakfın gerek gördüğünde hatıra eşyaları üniversiteden geri almaya yetkili olduğu kabul edilmiştir. Taraflar arasında imzalanan protokolün ardında Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan gerekli olurun alınması için girişimde bulunulmuş, bu kapsamda İnönü Üniversitesi Rektörlüğünün 09.04.2003 gün ve B.30.2.İNÜ.0.70.00.02460-1369 sayılı yazısı ve Malatya Valiliğinin 15.05.2003 gün ve 708/94 sayılı yazısına istinaden, Bakanlığın B.16.0.AMG.0.10.00.01/708.1.(44) sayı ve 09.06.2003 tarihli yazısıyla "Özel İsmet İNÖNÜ Müzesi" kurulması uygun görülmüştür.

Kurulan bu müzede İsmet İnönü'ye ait 38 (otuz sekiz) kalem hatıra eşya ve malzeme bulunmaktadır. Müzede bulunan eserlerin genel dökümü şu şekildedir: İsmet İnönü'ye Rus Büyükelçisinin armağanı mine işi bir takım, ABD'nin Avrupa Başkomutanı Amiral Charles Donaldgriff'ın Başbakan İnönü'ye armağanı (Eylül-1964), "CHP Kızıltoprak Hatırası" (24 Eylül 1959), Alman

Büyükelçisinin armağanı kahve takımı, Pembe Köşk'te kullandığı tabak ve bardak takımı, 48 yıl boyunca Pembe Köşk'te misafirlere sakızlı lokum ikram edilen şekerlik, "CHP Merkez İdare Kurulunun derin sevgi ve saygıları ile" (24.09.1959) yazılı hediye edilen gümüş tabak ve sürahi, Pembe Köşk'te kullanılan İsmet İnönü yazılı çatal ve bıçak numunesi, kullanmış olduğu fırçalar, sabahlık, masasında duran kağıt keseceği, son günlerine kadar kullandığı röpdö şambır, yatak odalarında duran bir şekerlik, fötr şapkası, bastonu (2), kullandığı beyaz ipek kaşkol, ata binerken kullandığı kırbacı, uzun seneler kullandığı cep saati ve kordonu, salon çakmağı, sigara ağızlıkları, sigara kutusu, dürbünü ve dürbün kutusu, özel günlerde kullandığı dolma kalem, para cüzdanları (3), askeri manevralarda kullandığı termosu ve portatif çatal-bıçak takımı, I. Ordu Manevra Hatırası (Trakya 20.08.1937), Türk Deniz Kuvvet Ceri'nin hediyesi, İran Şahı Rıza Şah Pehlevi'nin Türkiye Cumhuriyet Reisi Gazi Mustafa Kemal Hazretlerini ziyaretleri hatırası (Ankara 1934), Lozan'da İsmet Paşa'ya hediye edilen saat, T.B.M.M. ilk binası metal maketi (29 Ekim 1923), Boğazları Türk egemenliğine geçiren Montreux (Montrö) Antlaşması hatırası (20 Temmuz 1936), Birinci Köy ve Ziraat Kalkınma Kongresi hatırası (Ankara 1938), Fransız Büyük Elçisi'nin İsmet İnönü'ye hediyesi 16.yüzyıl mührü, Alman Büyükelçisinin armağanı kahve takımı, 1923 Türkiye Cumhuriyetinin Onuncu Yıldönümü anısına yapılmış olan madalyon (1933), İzzet Üniver'in bir takımı, İsmet İnönü'nün milletvekilliği sırasında kullandığı sumen ve kalemler, özel günlerde kullandığı dolma kalem, silidir şapkası, kol düğmeleri, gece kıyafeti, smokin ve ipek gömleği, satranç tahtası ve takımı, binicilik takımı (At pantolonu, deri ceket, bir çift çizme), İsmet Pacha kartviziti (2), Osmanlıca kartvizit, İsmet İnönü kartviziti, Başvekil kartviziti, İsmet İnönü yazılı küçük boy kartvizit zarfı, İsmet İnönü yazılı mektup zarfı, yazılı mektup kağıdı, mektup zarfı, İnönü yazılı not kağıdı, İsmet İnönü Malatya Milletvekili Kurban bayramınızı en iyi dilekleriyle kutlar saygılarını sunar yazısı, Pembe Köşk'ün iç ve dış görüntü fotoğrafı (2), Malatya

Mensucat Fabrikası İsmet İnönü Bez Resmi, İnönü'nün Sivas Askeri Rüştiye Diploması, Lozan karikatürü, İsmet İnönü'ye verilen madalya ve nişanlara ait 24 adet fotokopi ve askeri üniformalarının imitasyonları.

Tüm bu hatıra eşyalar 06.12.2001 tarihinde İnönü Vakfı Görevlisi Cemil YILDIZ tarafından İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğretim Elemanı Öğr. Gör. Doğan AKBULUT'a tarafların imzalarıyla teslim edilmiştir. Yapılan bu teslim tutanağında müzenin varlığının devamlılığını sağlama bağlamında şu ibareye de yer verilmiştir: “Malatya İnönü Üniversitesi İnönü Ana Salonu'nda sürekli sergilenmek, sergiden kaldırılmaları ya da başka yere götürülmeleri durumunda, mülkiyet sahibi olan İnönü Vakfı'na geri verilmek koşuluyla 06.12.2001 günü üniversite yetkililerine verilen eşya ve malzemelerin listesidir.”

Sergileme alanı olarak 120 metrekarelik bir mekana sahip olan müzede, vitrinler ve panolar mevcut olup teşhir bu elemanlarla gerçekleştirilmektedir. Müzenin girişinden itibaren gezme yönü istikametinde 14 adet pano ve bu panolar üzerinde 28 adet 70x100 cm ölçüsünde fotoblok baskı olarak hazırlanmış görsellerin ve açıklayıcı bilgilerin yer aldığı levhalar bulunmaktadır. Bu fotoblok baskılarda İsmet İNÖNÜ'nün doğumundan vefatına kadar geçen süreç içerisinde yaşamına ait olaylar kronolojik bir sunum biçimiyle verilmiştir. Biyografisi ile başlayan bu sunumlarda, ailesi, askeri okul yılları, cephe görüntüleri, Lozan Konferansı ve Mudanya Mütarekesi, Atatürk'le birlikte katılmış olduğu faaliyetler ve bunlara ait görseller ve bilgiler, yurtiçinde yapmış olduğu ziyaretler ve fabrika açılışları, halkla birlikte yapmış olduğu mitingler, Başbakanlık, Cumhurbaşkanlığı ve muhalefet dönemleri ve yabancı devlet adamları ile çekilmiş fotoğraflar ve bu fotoğraflara ait bilgiler yer almaktadır. Müze içerisinde İsmet İNÖNÜ'ye ait özel eşyalar ve belgeler 14 adet ayaklı orta vitrinde ve 4 adet duvara yaslı ayaklı vitrinde sergilenmektedir. Duvara yaslı duran ayaklı 4 vitrinde askeri üniformaları ve

takım elbiseleri yer alırken, diğer 14 vitrinde ise belge ve özel eşyaları sergilenmektedir.

Müze girişinin karşı duvarının orta kısmında İnönü Üniversitesi Geleneksel El Sanatları Araştırma ve Uygulama Merkez Müdürlüğü tarafından yapılan bir seramik pano çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmanın ortasında Türk Bayrağı yer almakta ve bayrağın sağında ve solunda ise Atatürk ve İsmet İNÖNÜ'nün seramikten yapılmış kabartma portreleri bulunmaktadır. Ayrıca bu portrelerin altında iki adet cephe görüntüsüne ait kabartma mevcuttur. Aynı seramik pano çalışmasının sağında ve solunda ise tuval üzerine yağlıboya tekniğiyle yapılmış iki adet çalışma mevcut olup bu çalışmalarda İsmet İNÖNÜ Atatürk'le birlikte resmedilmiştir.

3. Turgut ÖZAL Müzesi

İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı tarafından 12.10.2009 tarihli ve B.30.2.İNÜ.0.01.00.00/800-4810 Sayılı ve Özel Kurum Müzesi Açılma Konulu yazının İnönü Üniversitesi Rektörlüğü makamına gönderilmesiyle Özel Turgut ÖZAL⁴ Müzesi kurma çalışması resmi olarak başlatılmıştır. Bu yazının

⁴ Türk siyaset adamı olan Turgut ÖZAL, 1927 yılında Malatya'da doğdu ve 1993 yılında Ankara'da vefat etti. 1950 yılında İTÜ Elektrik Fakültesini bitirdi ve Devlet Su İşleri ve etüt idaresinde görev aldı. 1952'de ABD de bir yıl süreyle elektrik enerjisi ve mühendislik konularında çalışmalar yaptı. 1960'da yedek subay görevini Milli Savunma Bakanlığı ARGE teşkilatında ve Devlet Planlama Teşkilatı'nda tamamladı. Elektrik İşleri Etüt İdaresi'nde genel müdür yardımcısı oldu. Keban Barajı ve hidroelektrik santralleri üzerinde çalıştı ve 1966'da kurumdan ayrılarak Başbakan Süleyman Demirel'in özel teknik müşaviri oldu. 1967'de Devlet Planlama Teşkilat Müsteşarlığı'na atandı. Para Kurulu Başkanlığı ve Ekonomik Koordinasyon Kurulu Başkanlıklarında bulundu. 12 Mart 1971 askeri darbesinin ardından ABD'ye gitti ve dünya bankasında görev aldı. 1973'de yurda döndü ve Sabancı Holding'de koordinatör olarak çalıştı. 1977'de Milli Selamet Partisi'nden İzmir milletvekili adayı oldu fakat seçilemedi. 1979'da Demirel'in azınlık hükümeti sırasında Başbakanlık Müsteşarı ve DPT Müsteşar Vekilliği yaptı. IMF'nin önerdiği iktisadi önlemlerin "24 Ocak kararları" olarak uygulanmasını hazırladı. 12 Eylül hareketinden sonra iktisadi ve mali işlerden sorumlu Devlet Bakanı ve Başbakan yardımcısı oldu. 1983'te Güvenlik Konseyi siyasal partilerin kurulmasına izin verince kapatılan 4 partinin eğilimlerini savunduğunu ileri sürdüğü Anavatan Partisini kurdu. 1983 seçimlerinde oyların %45'ni alınca ANAP meclis çoğunluğunu sağladı ve ÖZAL da hükümeti kurmakla görevlendirildi (7 Aralık 1983). Mart 1984 yerel seçimleri partinin durumunu güçlendirdi. Dış siyasette Avrupa ve Ortadoğu ülkeleri ile ilişkiler arttı. 14 Nisan 1987'de Avrupa topluluğuna katılmak için başvuruda bulunuldu. 1987'de erken seçimlere gitti ve oyların %36.3 ünü alması iktidar kurmasına yetti. Suikast girişiminin bulunulduğu 1988 ANAP büyük kongresinde

görüşülmesi 13.10.2009 tarihli 30 oturum sayılı ve 2009/30-9-8 Sayılı Karar ile İnönü Üniversitesi Yönetim Kurulu Kararı'nda oy birliği ile kabul edilmiştir. Yönetim Kurulu Kararında mevcut mekanın kurulacak olan Özel Turgut ÖZAL Müzesi için uygun olduğu belirtilmiştir. Yönetim Kurulu Kararı üzerine İnönü Üniversitesi Rektörlüğü 19.10.2009 tarihli ve B.30.2.İNÜ.0.00.00.00.407/4559 sayılı yazısı ile T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığına müzenin açılması ile ilgili olarak müracaatta bulunmuştur. Üniversite Rektörlüğü müze olarak düşünülen alanın 1/100 ölçekli planını hazırlamış ve gerekli düzenlemeleri yapmıştır. Bu çerçevede müze 14X12 metre toplam 168 metrekare teşhir salonuna, 21,22 metrekare danışma, idare odası ve hediyelik eşya satış reyonuna, 6,23 metrekare atölyeye, 13,5 metrekare depoya ve bayan-erkek WC'lere sahip hale getirilmiştir. Tüm hazırlıklar tamamlandıktan sonra 08.02.2010 tarih ve 26690 sayılı Bakanlık Makamı oluruyla "Özel Turgut ÖZAL Müzesi"nin açılmasına karar verilmiştir. Müzenin açılışı 15.04.2010 tarihinde (Saat 14.30'da) Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Cemil ÇİÇEK, İnönü Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Cemil ÇELİK, merhum Cumhurbaşkanı'nın eşi Semra Özal, İşadamı Zeynel ABİDİN, Malatya Eski Milletvekili Galip DEMİREL, Malatya milletvekilleri (Öznur ÇALIK, Mücahit FINDIKLI, Fuat ÖLMEZTOPRAK, İhsan KOCA) Malatya Vali Vekili, Öğretim Üyeleri ve birçok ziyaretçinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

yeniden genel başkan seçildi. Kenan Evren'in süresinin dolması üzerine 31 Ekim 1989'da yapılan üçüncü tur oylamada Türkiye Cumhuriyeti'nin 8. Cumhurbaşkanı olarak seçildi. 1983 yılında vefat ettiğinde naaşı, vasiyeti üzerine İstanbul'da Adnan Menderes ve arkadaşlarına ait olan Anıtmezar'ın yanı başına defnedildi (Büyük Larousse- 17, 1986: 9063).

Görsel 3. Turgut ÖZAL Müzesi (Genel Görünüm-1), Turgut ÖZAL Tıp Merkezi Servisler Girişi, İnönü Üniversitesi/Malatya.

Görsel 4. Turgut ÖZAL Müzesi (Genel Görünüm-2), Turgut ÖZAL Tıp Merkezi Servisler Girişi, İnönü Üniversitesi/Malatya.

Müzede sergilenen eserlerin büyük bir kısmı merhum Cumhurbaşkanı'nın eşi Semra ÖZAL tarafından gönderilmiştir. Eserler, 16.11.2009 tarihinde İstanbul İli, Sarıyer İlçesi, Sevimli Sokak No:3 adresinde, merhum Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL'ın şahsına ait 152 adet elbise, fotoğraf, evrak, diploma, günlük kullanım eşyaları vb. eşyalar, Malatya Arkeoloji Müzesi Uzmanı Arkeolog Ziya KILINÇ ve İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Seramik Bölümü Öğretim Elemanı Öğr. Gör. H. Fazıl ERCAN tarafından Semra ÖZAL'dan teslim alınmıştır. Teslim esnasında Semra Hanımın kardeşi Mehmet Yeyinmen de hazır bulunmuştur.

Müzede toplam 30 adet vitrin bulunmakta olup, bu vitrinlerin 10 adeti duvara gömülü, 20 adeti ise salon ortasında sergileme yapmaktadır. Duvara gömülmüş olan vitrinlerde, Turgut ÖZAL'a çoğunluğu Türk Cumhuriyetlerinden hediye edilmiş olan kaftanların yanında, gömlekler, montlar, smokin, sabahlık, bornoz ve takım elbiseler gibi kıyafetler bulunmaktadır. Salon ortasında sergileme yapan 20 vitrin içerisinde ise özel eşyaları sergilenmektedir. Müze envanter defterine kayıtlı 80'i kıyafet (takım elbise, ayakkabı, mont, gömlek, mendil, kravat, eşofman vs.), 64'ü özel eşya (tırış takımları, parfümler, gözlükler, kalemler, hesap makineleri, saatler,

taraklar vs.), 57'si kimlik ve çeşitli belgeler (yaka kartları, cüzdan, teşekkür belgeleri, fahri doktora belgeleri, fahri hemşerilik belgeleri, diplomalar vs) ve 59'u fotoğraf olmak üzere toplam 260 adet eser bulunmaktadır. Turgut ÖZAL'a ait müzede bulunan eserlerin genel dökümü şu şekildedir: Kayseri Lisesi öğrenci belgesi (prinç), Kayseri Lisesi anı plaketi, staj sicil dosyası, Dicle Üniversitesi tarafından verilen fahri doktora belgesi, İstanbul Üniversitesi fahri doktora belgesi, Diploma ET Medoille Jubilaire, Lefkoşa Belediyesi fahri hemşerilik belgesi, Manisa Belediyesi hemşerilik belgesi, Japon Başbakanı teşekkür mektubu, uğradığı suikast girişimi sırasında kurşunun isabet ettiği mikrofona direği, Ürdün kraliyet madalyası, Japonya'da hızlı trenle ilgili yapılan görüşmede verilen madalyon, ABD madalyonu, gömlekler, kalemler, parti rozetleri, kol düğmeleri, Cumhurbaşkanlığı dönemindeki kravat iğnesi, Cumhurbaşkanlığı dönemindeki yaka iğnesi, incili kravat iğnesi, Teknik Üniversiteyi kazandığında aldığı rozeti, zarf açacağı, anahtarlık, takkeler, pusulalı seccade, pusula, tansiyon aleti, parfümler, ilaçlarını koymuş olduğu kutu, fön makinası, diş fırçası, tıraş bıçağı, zımparası, taraklar, saç fırçası, tıraş makinası, ayakkabı çekeceği, aynalar, t-şortlar, hastane elbisesi ve boyunluğı, ABD'de ameliyatta taktığı bant, terlik, yürüyüş kıyafeti, şort, mesafe ölçer, eşofman, 12 adet yaka kartı, 3 adet belge, RTÜK kurum teşekkür belgesi, Texas City Of Huston belgesi, Romanya'da verilen sertifika, 6 adet eşya, İnönü Üniversitesi El Sanatları ziyareti belgesi, Toplu konut belgesi, Bilgisayar, dürbün, grafikler ve ekonomi gösterge kağıtları, tütün fiyatı belirlemek için karalama yazısı, 6 adet hesap makinası, 7 adet kart, sürücü belgesi, Gençlik ve Spor Bakanlığı kartı, sefer görev emri, Anadolu Grup kartı, seçmen bilgi kağıdı, 8 adet kimlik, Medical Hospital kimliği, kulüp kartı, Nüfus Kayıt Örneği, Birleşmiş Milletler kartı, ANAP kimliği, ANAP üye kartı, Dünya Bankası kartı, Diplomatik Pasaport, özel yaşamı ve diplomatik ziyaretlere ait orijinal fotoğraflar vs.

4. İnönü Üniversitesi Müzesi

Üniversite bünyesinde “İnönü Üniversitesi Müzesi” adlı kurumsal bir müzenin kurulması çalışmaları 2014 yılında İnönü Üniversitesi Rektörlüğü tarafından başlatılmış, ön çalışmalar yapılmış ve bu müzenin halen Fen Edebiyat Fakültesi olarak kullanılan Eski Rektörlük Binasının giriş katında yer alan mekanda açılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir. 1975 yılında kurulan İnönü Üniversitesi’nin başlangıçtan bugüne kadarki 41 yıllık kurumsal tarihini ve kimliğini yansıtan belge, fotoğraf ve objelerin sergilenmesi; sergilenen bu materyalin sonraki yıllarda yeni materyallerle daha da zenginleştirilmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda; İnönü Üniversitesi’nin kuruluş sürecinde, gerek Malatya’da gerekse Ankara’da Bakanlar Kurulu ve TBMM nezdinde yapılan çalışmalar, yazışmalar ve görüşmelere ait tutanaklar, kararlar ve haberler ile ilgili kapsamlı bir arşiv araştırması yapılmıştır. Bu kapsamda gazete kupürü, belge ve fotoğraf toplanmıştır. Üniversite ile ilgili çok sayıda belgesel, tanıtım filmi ve sinevizyonun da müzeye gelen ziyaretçiler tarafından seyredilebilmesi hedeflenmiştir.

Görsele 5. İnönü Üniversitesi Müzesi (Genel Görünüm-1), İnönü Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Girişi/Malatya.

Görsele 6. İnönü Üniversitesi Müzesi (Genel Görünüm-2), İnönü Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Girişi/Malatya.

5. SONUÇ

Üniversiteler bir toplumun gelişmesine katkı sağlayan en önemli araştırma ve eğitim kurumlarıdır. Toplumların çağdaşlaşması bakımından en üst düzeydeki kurumlar olarak üniversiteler, bireylerin, bilimsel, sanatsal, kültürel vb. birçok alanda yetkin olarak yetişmesini sağlayan ve topluma yol gösteren bir yapıya/sorumluluğa sahiptir. Bu kurumlar aynı zamanda bireylerin tarihsel geçmiş ve yaşanmışlıklar hakkında bilgi sahibi olmalarını ve bu çerçevede yetişmelerini hedeflemektedir. Bu hedeflerin gerçekleşmesi için de yeni ve çağcıl her türlü kaynak ve yöntemi kullanma ihtiyacı duymaktadırlar. Üniversitelerin, hedeflerini gerçekleştirebilmek için, çağın gerektirdiği yenilikleri takip etmeleri, vermiş oldukları eğitim ve öğretim faaliyetlerini, birçok farklı mekanda, farklı yaklaşımlar, ilke ve yöntem kullanarak gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Bu amaçla tercih edilen öğretim yöntem ve faaliyet türlerinden birisi de müzelerin eğitim öğretim amaçlı bir laboratuvar ya da atölye olarak kullanılmasıdır. Müzelerin eğitim amaçlı kullanılmasının temelleri her ne kadar 19. yüzyıl başlarına kadar gitse de yakın geçmişte bu mekanların eğitim öğretim amaçlı kullanılması çok daha da önem kazanmıştır. Dünyada ve ülkemizde birçok üniversite, bünyesinde açmış olduğu müze ile gerek öğrencilerin gerek personelin gerekse dışarıdan vatandaşların bu mekanlardan en iyi şekilde yararlanabilmeleri için çaba harcamaktadır. İnönü Üniversitesi de ülkemizde bu kapsamda önemli çalışmalar yapan bir eğitim öğretim kurumudur. Bünyesinde 2'si Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan tescilli 3 adet müzeyi barındırması, üniversitenin, konunun öneminin kavranması bakımında üst düzeyde bir bilince sahip olduğunu göstermektedir. Üniversite, merkez kampüs alanı içerisinde, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 2. ve 8. Cumhurbaşkanı'na ait 2 adet özel müzeyi barındırmaktadır. Ayrıca yine merkez kampüs alanı içerisinde kurumsal müze kapsamında İnönü Üniversitesi Müzesi adlı 3. müzenin de çalışmalarını devam ettirmektedir. Bu müzelerden 2. Cumhurbaşkanı İsmet İNÖNÜ'nün adını

taşıyan müze, O'nun Ankara Pembe Köşk'te bulunan eşyalarının orijinallerinin, bazılarının da fotokopi ve fotoğraflarının devredilmesiyle 2003 yılında oluşturulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kuruluş aşamaları yaşanan zorluklar, savaşlar ve atlatılan badireler İsmet İNÖNÜ Müzesi'nde izleyicilere tarihsel vesikalarıyla gösterilmektedir. İzleyiciler, bu ülkenin hangi zorluklar içerisinde, ne tür fedakarlıklar neticesinde kurulduğunu burada yer alan döneme ait belge ve görsellerle görmektedirler. Devletin kuruluşundan sonra yaşanan gelişmeler yenilikler de yine izleyiciye tüm yaşanmışlıklarıyla gösterilmektedir. Diğer 8. Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL'a ait eşyalardan oluşan bir müze olup, 2010 tarihinde hizmete açılmıştır. Bu müzede izleyiciler, 80'li yılların Türkiye'sine ait gelişmeleri birinci elden, döneme ait materyallerle görmektedirler. Özellikle yakın tarihe damgasını vurmuş olan bir kişilik olarak Turgut ÖZAL ve onun yaşadığı dönem ülkedeki yaşanmışlıklar hakkında detaylı bilgiler, izleyiciler tarafından edinilebilmektedir. Üzerinde çalışmaların devam ettiği kurumsal müze olan İnönü Üniversitesi Müzesi ise, üniversitenin, 1975 yılındaki kuruluş aşamasından başlayarak geçirmiş olduğu evreler hakkında bilgi vermektedir. Bu müzenin kurulma aşaması tamamlanmamış olup, Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde çalışmalar devam etmektedir.

Her üç müze de hem İnönü Üniversitesi öğrencilerine, hem üniversitenin idari ve akademik personeline hem de vatandaşlara yakın döneme ait özgün materyallerle tarihsel bir derinlik sağlamakta, onların düşünce yapılarını geliştirmektedir. Gelecekte de geçmişte yaşanan hadiselerin birinci elden materyallerle tanıtımını sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

Atagök, T., (2005). **Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar**, (Yay. Haz.) Bekir Onur, Müze Eğitimi Seminerleri (I) Akdeniz Bölgesi Müzeleri, Suna-İnan KIRAC Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, 25-29, Antalya.

Büyük Larousse-11., (1986). **İnönü**, Milliyet Gazetecilik A.Ş., İstanbul.

Büyük Larousse-17., (1986). **Özal**, Milliyet Gazetecilik A.Ş., İstanbul.

Çolak, C., (2008). **Üniversite Eğitiminde Üniversite Müzeleri ve Yıldız Teknik Üniversitesi'nde Sanat Müzesi Kurulması İçin Bir Ön Değerlendirme**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gerçek, F., (1999). **Türk Müzeciliği**, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara.

Hooper-Greenhill, E., (1999). **Müze ve Galeri Eğitimi**, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No:4, Ankara.

Onur, B., (2005). **Müze Eğitimi: Temel İlkeler ve Politikalar**, (Yay. Haz.) Bekir Onur, Müze Eğitimi Seminerleri (I) Akdeniz Bölgesi Müzeleri, Suna-İnan KIRAC Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, 7-23, Antalya.

Onur, B., (2012). **Çağdaş Müze Eğitim ve Gelişim Müze Psikolojisine Giriş**, İmge Kitabevi, Ankara.

Şapolyo, Enver B., (1936). **Müzeler Tarihi**, Burhaneddin Matbaası, İnönü Üniversitesi, <https://www.inonu.edu.tr/tr/icerik/9>, Erişim tarihi: 15.03.2016.